

Asia: VN/8566/2021

Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hanke (SOTEKO)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot loppuraportista

Suomen Kätilöliitto - Finlands Barnmorskeförbund ry kiittää lausunto mahdollisuudesta OKM:n Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hankeen (SOTEKO) esityksistä.

Olemme olleet mukana Tehy ry:n lausunnon valmistelussa ja olemme sen kanssa yhtä mieltä lausunnon kaikilta osin. Nostamme tähän kuitenkin vielä erityisesti kätilötutkintoon liittyviä näkökulmia.

Yleisenä huomiona loppuraportista toteamme, että se on osin yleisluontoinen ja sisältää jatkoselvitettäviä asioita.

Näkemyksenne koskien ehdotuksia sosiaalialan siirtymien sujuvoittamiseksi korkeakoulusektorien välillä (ehdotukset 1-6)

-

Mitä sosiaalialan siirtymiä koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

-

Näkemyksenne koskien ehdotuksia terveysalan koulutuksen siirtyminen sujuvoittamiseksi korkeakoulusektorien välillä (ehdotukset 7-11)

-

Mitä terveysalan siirtymiä koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Valinnaisten opintojen sisältöjen tulee tukea ammatissa tarvittavien kliinisten taitojen syventämistä. Valinnaisten opintojen tulee olla tarkoituksenmukaisia ja ammattihenkilön tosiallista osaamista syventäviä.

Näkemyksenne ehdotuksista kaksoistutkintojen kehittämiseksi (ehdotukset 12-13)

Kätilökoulutuksen osalta loppuraportissa ehdotetaan koulutuksen uudistamista siten, että se toteutettaisiin jatkossa erikseen säänneltynä kätilökoulutuksena. Koulutukseen pääsyn edellytyksenä olisi sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja. Kätilökoulutuksen laajuus olisi 18 kuukautta ja 3000 tuntia. Koulutuksen suorittaneille myönnetään kätilön tutkintonimike. Tämän lisäksi olisi osoitettava vuoden työkokemus valmistumisen jälkeen saadakseen Eu-kelpoisuuden ja ollakseen ammattipätevyysdirektiivin mukaisesti automaattisen tunnustamisen piirissä.

Suomen Kätilöliitto ei pidä ehdotusta kätilökoulutuksen uudistamiseksi tarkoituksenmukaisena. Olemme yhdessä Tehy ry:n kanssa useaan otteeseen esittäneet hankkeen aikana ammattipätevyysdirektiivin vaatimukset täyttäväksi koulutusrakenteeksi laajuudeltaan 120 opintopisteen ylempää ammattikorkeakoulututkintoa (yamk) kätilökoulutukselle.

Perustelemme ehdotustamme seuraavasti:

- Työelämän muutosten myötä ja kätilöiden asiakkaiden tarpeiden ja vaatimusten myötä kätilöiden osaaminen, tehtävät ja vastuut ovat laajoja ja liukuneet edistyneen asiantuntijan tasolle. Näin ollen on perusteltua nostaa ja kehittää kätilökoulutus EQF7 -tasolle.
- Pohjakoulutuksena sairaanhoitaja (amk) on tarkoituksenmukainen.
- Kätilökoulutuksen kehittämisen ja direktiivin vaatimusten suhteen paras ratkaisu on ylempi ammattikorkeakoulututkinto (YAMK) 120 op. Se tukee mallia, joka monessa muissakin maissa (esim. Norja, Ruotsi, Islanti). Tarvittavat lainsäädäntömuutokset voidaan aina tehdä. Malli on yhdenmukainen v. 2019 esitetyn työryhmäraportin: "Kätilö AMK-tutkinto YAMK-tutkintona - selvityksen" tuloksen kanssa.
- Pitkä koulutuspolku ilman ylempään tutkinnon statusta voi vaikuttaa vetovoimaa heikentävästi.
- Yamk-koulutusmallissa, työssäoloehto on lyhennettävä vuoteen tai poistettava kokonaan.
- Yamk-koulutusmalli tukee ns. AMP-asiantuntijatasoa (Advanced Midwife Practitioner) urapolun näkökulmasta.
- Kätilötyö on hyvin itsenäistä ja vaatii vastuunottoa sekä taitoa ennakoida ja tehdä päätöksiä äidin ja lapsen terveydentilaan liittyen, joilla voi olla hyvin kauaskantoisia vaikutuksia.

- Yamk-koulutusmalli tukee myös muiden terveydenhuollon ammattien koulutuksen kehittämistä ja urapolkuja.

- Uuden kättilökoulutuksen tulee tuottaa osaamista työelämän ja asiakkaiden tarpeisiin. Tämä edellyttää laadukkaita teoriaopintoja sekä riittävät määrät kättilötyöharjoittelua ammattipätevyysdirektiivin osaamisvaatimukset huomioiden.

- On ehdottoman tärkeää, että kättilökoulutus on tutkintoon johtavaa koulutusta. Kättilön tutkintonimike on erittäin tärkeä ammatin tunnettavuuden, työmarkkina-aseman, ammatti-identiteetin ja liikkuvuuden vuoksi.

Mitä kaksoistutkintoja koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomoida? Miten edustamamme organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Edellytämme, että kättilökoulutuksen osalta selvitetään mahdollisuutta antaa yhteishaussa opinto-oikeus opiskelijalle yhtä aikaa sekä sairaanhoitajan että kättilön koulutukseen ns. ehdollisena opiskelijavalintana. Menettely olisi yhdenvertainen terveydenhoitaja- ja ensihoitajakoulutuksen kanssa. Se olisi myös nykyisen käytännön mukaista ja tukisi muissa Pohjoismaissa käytössä olevaa Direct entry -mallia, joka vahvistaa opiskelijoiden sitoutumista tulevaan ammattinsa opintojen alusta lähtien. Lisäksi se tukee kättilön ammatti-identiteetin muodostumista sekä ammattietiikan kehittymistä. Ylemmän korkeakoulututkintoon siirtymällä kättilökoulutusta tosiasiallisesti kehitettäisiin nykyisestä ja lisäisi tutkinnon kiinnostavuutta entisestään. Kättilökoulutukseen tulee kuitenkin voida hakea aina myös sairaanhoitajakoulutuksen ja työkokemuksen jälkeen.

Hallitusneuvotteluiden aikana nousi esiin toisen samantasoisien korkeakoulututkinnon maksullisuus. Edellytämme, että sosiaali- ja terveysalan laillistettujen ammattihenkilöiden pätevyyden antavat korkeakoulututkinnot säilyvät opiskelijalle maksuttomina, ja sen tulee koskea myös rakenneuudistuksen kohteena olevia terveysalan kaksoistutkintoja, kuten esimerkiksi kättilön tutkintoa.

Loppuraportin ehdotuksessa opintopisteiden sijasta kättilötutkinnon kesto on määritelty kuukausina ja tunteina. Edellytämme selvitystä tämän vaikutuksista kättilöiden jatko-opiskeluun. Lisäksi tulee selvittää ko. koulutuksen kuukausien ja tuntien tunnistaminen ja tunnustaminen kättilöiden hakutuessa jatko- opintoihin.

Näkemyksenne korkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan vetovoimaa ja harjoittelua koskevista ehdotuksista (ehdotukset 14-35)

Esitämme huolemme kättilöiden koulutuksen pidentymisestä 5 vuoteen, mikäli sen taso ei nouse ylemmälle korkeakoulututkinnon tasolle. Nykyiselläänkin kättilökoulutus on pitkä, 4,5 vuoden kestoinen. Miten käy jatkossa koulutuksen vetovoimalle ja sen myötä kättilöksi opiskelevien ja ammattiin valmistuvien määrälle, mikäli koulutusta ei tosiasiallisesti kehitetä sen tasoa korottamalla?

Vetovoima ja pitovoima edellyttää kättilöiden palkkauksen, työolojen ja urapolkujen kehittämistä.

Kansainvälisten opiskelijoiden suomen tai ruotsin kielen taidon vahvistamista tulee tukea niin opiskelun kuin harjoitteluiden aikana.

Mitä vetovoimaa ja harjoittelua koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Harjoittelun palkallisuus voi tukea opiskelijoita ja voi tulla kyseeseen, mikäli varmistetaan, että opiskelija saa harjoittelun aikana asiantuntevaa ja laadukasta ohjausta.

Näkemyksenne jatkuvaa oppimista koskevista ehdotuksista (ehdotukset 36-42)

Kättilökoulutuksen kehittäminen yamk-tasolle lisää asiantuntijuutta ja tukee kättilöiden urapolkuja, sekä voi vaikuttaa myönteisesti halukkuuteen pysyä alalla.

Mitä jatkuvaa oppimista koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

-

Näkemyksenne mielenterveyspalvelujen osaamistarpeisiin vastaavan koulutuksen kehittämisestä (ehdotukset 43-50)

Kättilöiden koulutukseen tulee edelleenkin sisältyä mielenterveys- ja päihdetyön perusosaaminen naisten, äitien ja vauvojen, koko perheen hoitoon liittyen.

Mitä mielenterveyspalvelujen osaamistarpeisiin vastaavan koulutuksen kehittämistä koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomoida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

-

Näkemyksenne sote-uudistusten edellyttämiä osaamistarpeita koskevista ehdotuksista (ehdotukset 51-54 ja luku 7)

-

Oinonen Päivi

Suomen Kätilöliitto - Finlands Barnmorskeförbund ry - puheenjohtaja